

گزارش طرح تحقیقاتی :

بررسی روشهای پیشگیری از افت تحصیلی دانش آموزان فعال بسیجی*

مجری : حسن بختیاری

فصلنامه مطالعات بسیج، سال هشتم، شماره ۲۶، بهار ۱۳۸۴

طرح مسأله

بسیج مجموعه‌ای متشکل از اقشار مختلف جامعه است که در بین همه اقشار، دانش آموزان از نقش ممتازی برخوردارند. در حال حاضر بیش از ۴۰ درصد از کل اعضای بسیج را دانش آموزان تشکیل می‌دهند و از آنجا که دانش آموزان فعال بسیجی بخشی از اوقات خود را صرف شرکت در برنامه‌ها و فعالیتهای بسیج می‌کنند (در ساعات رسمی آموزشی مدرسه و یا در ساعات غیرآموزشی و بعد از تعطیلی مدرسه)، این ابهام به وجود آمده که ممکن است شرکت دانش آموزان در فعالیتهای بسیج موجب افت تحصیلی آنان شود. نگرانیهای ناشی از این ابهام نزد خانواده‌ها و مسئولان بسیج موجب شد تا موضوع «بررسی روشهای پیشگیری از افت تحصیلی دانش آموزان» مورد مطالعه قرار گیرد و با دستیابی به روشهای مناسب و به‌کارگیری آنها، از بروز افت تحصیلی در دانش آموزان بسیجی پیشگیری شود.

اگرچه پیش فرض این مطالعه وجود رابطه بین دو متغیر «افت تحصیلی» و «عضویت

* این طرح در مرکز مطالعات ارتش ۲۰ میلیونی سازمان تحقیقات و مطالعات بسیج اجرا شده است.

دانش‌آموزان در بسیج» است، لیکن حسب بررسیهای محقق، تاکنون هیچ پژوهشی رابطه مذکور را مورد مطالعه قرار نداده و اثبات نکرده است.

روش تحقیق

این تحقیق دارای دو بخش تبیینی و توصیفی است. در بخش تبیینی برای شناسایی روشهای پیشگیری از افت تحصیلی دانش‌آموزان با استفاده از روش اسنادی به مطالعه نظریه‌ها و بررسی تحقیقات پیشین پیرامون موضوع فوق اقدام شد و پس از جمع‌بندی مطالعات و تحقیقات قبلی برای تدقیق و تحدید روشها با استفاده از تکنیک مصاحبه نیمه هدایت شده با کارشناسان و صاحب‌نظران آموزش و پرورش، به شناخت بیشتری از روشهای پیشگیری از افت تحصیلی دانش‌آموزان دست یافتیم. در بخش توصیفی با استفاده از روش پیمایشی به شناسایی و توصیف میزان تأثیر روشهای پیشگیری از افت تحصیلی دانش‌آموزان بسیجی از نظر مدیران و دانش‌آموزان بسیجی اقدام شد. در این بخش ابزار سنجش، پرسشنامه بود که پس از تأمین اعتبار مالی، نهایی و اجرا شد. جامعه آماری تحقیق، کلیه دانش‌آموزان فعال عضو بسیج دانش‌آموزی مدارس و مدیران مدارس دارای بسیج دانش‌آموزی بوده است.

حجم نمونه‌های این تحقیق، تعداد ۱۹۷۳ نفر (شامل ۳۸۴ مدیر و ۱۵۸۹ دانش‌آموز) بود که از کلیه استانهای کشور با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در مرحله اول از هر استان، متناسب با تعداد مناطق و نواحی آموزش و پرورش مربوط، بین ۲ تا ۴ منطقه که معرف کل ادارات تابعه استان بودند، انتخاب شد و سپس از بین دبیرستانهای تابعه هر اداره، به‌طور تصادفی دو دبیرستان دخترانه و دو دبیرستان پسرانه (که دارای بسیج دانش‌آموزی بودند) انتخاب شدند.

در مرحله سوم از بین دانش‌آموزان فعال بسیجی هر دبیرستان به‌طور تصادفی تعداد ۵ دانش‌آموز فعال بسیجی و مدیر دبیرستان مربوطه به عنوان نمونه‌های تحقیق انتخاب شدند که پس از توجیه، نسبت به تکمیل پرسشنامه‌ها اقدام کردند.

نتایج تحقیق

۱- ۸۴/۴ درصد از مدیران و ۶۴ درصد از دانش‌آموزان، «تقویت بنیه علمی دانش‌آموزان» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی

دانش آموزان بسیجی ذکر کرده‌اند.

۲- ۸۶/۴ درصد از مدیران و ۶۰/۵ درصد از دانش آموزان، «ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی به دانش آموزان بسیجی» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی آنان دانسته‌اند.

۳- ۸۰/۸ درصد از مدیران و ۶۱/۶ درصد از دانش آموزان، «افزایش دسترسی دانش آموزان بسیجی به امکانات کمک آموزشی» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی آنان دانسته‌اند.

۴- ۸۴/۴ درصد از مدیران و ۵۵/۲ درصد از دانش آموزان، «افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان بسیجی» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی آنان دانسته‌اند.

۵- ۷۷/۷ درصد از مدیران و ۵۷/۴ درصد از دانش آموزان، «حضور مستمر دانش آموزان بسیجی در کلاسهای درس» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی آنان دانسته‌اند.

۶- ۷۷/۹ درصد از مدیران و ۵۴/۷ درصد از دانش آموزان، «افزایش آگاهی‌های تربیتی اولیای دانش آموزان» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی آنان دانسته‌اند.

۷- ۷۱/۶ درصد از مدیران و ۵۷/۱ درصد از دانش آموزان، «افزایش برنامه‌های تفریحی - ورزشی برای دانش آموزان بسیجی» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی آنان دانسته‌اند.

۸- ۵۹/۸ درصد از مدیران و ۴۴/۷ درصد از دانش آموزان، «تشکیل گروه‌های درسی متشکل از دانش آموزان قوی و ضعیف بسیجی» را در حد زیاد و خیلی زیاد موجب کاهش افت تحصیلی آنان دانسته‌اند.

ژړوېشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی